

**Громадська організація
«Київська наукова організація
педагогіки та психології»**

**ЗБІРНИК ТЕЗ
НАУКОВИХ РОБІТ**

учасників міжнародної
науково-практичної конференції:

**«ПСИХОЛОГІЯ ТА ПЕДАГОГІКА
У ХХІ СТОЛІТТІ: ПЕРСПЕКТИВНІ
ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ
ДОСЛІДЖЕНЬ»**

4–5 червня 2021 року

Київ
2021

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Гайдай Н. В., Дудікова Л. В., Макодай І. І.
ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
ЗА РАХУНОК ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ 7

Ярема В. В.
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ
ОФІЦЕРІВ МОРСЬКОЇ ПІХОТИ ДО НАСТАВНИЦЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ
ПЕРЕВІРКИ ЇХ ЕФЕКТИВНОСТІ 11

СЕКЦІЯ 2. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Бронюк О. Я., Дудікова Л. В., Михайлюк Г. Т.
ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ВИДІВ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ,
ЯКІ МОТИВУЮТЬ СТУДЕНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ 13

Кірієнко О. Д.
ДІАГНОСТИКА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДИТИНИ
ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ 16

Ковальчук Р. П.
МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ УЯВИ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ
КЛАСІВ МИСТЕЦЬКОЇ ШКОЛИ НА ОСНОВІ ВИВЧЕННЯ ТВОРІВ
ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА УКРАЇНИ 19

Процишина О. Ю.
СКОРОМОВКА ЯК ЗАСІБ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДИКЦІЇ
В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ СПІВУ 23

Субота Л. А.
ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ
СТУДЕНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ 26

СЕКЦІЯ 3. КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Вавілова В. В., Брушневська М. І.
КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЮЧА РОБОТА З ДІТЬМИ
ІЗ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ ЗАСОБАМИ
НЕТРАДИЦІЙНИХ ЛОГОПЕДИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ 29

відповідного кольору. Матеріали та техніка виконання на вибір: гуаш, кольорові олівці, фломастери, білий папір тощо.

Висновок. Враховуючи норми навантаження, вік та рівень підготовки, учень розрізняє лінію, крапку та пляму. Розуміє принцип створення графічного зображення за допомогою простих художніх засобів виразності. Застосовує лінії, крапки та їх поєднання для створення зображення, утворює ритмічні повтори в малюнку. В результаті власного досвіду роботи та рекомендації щодо практичного використання запропонованої мною методики можна досягти бажаного результату в різних умовах.

Література:

1. Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво (станкове та декоративне)» елементарного підрівня початкової мистецької освіти / М. Кутняхов та ін. Київ, 2019. 25 с.
2. Коновал Т. О. «Писанкова абетка» : навчально– методичні нотатки / за ред. Виноградова О. П. та Матвійчу О. Л. Київ: ТОВ «Світ Успіху», 2007. 207 с.

Процишина О. Ю., аспірантка кафедри музикознавства
та музичної освіти

*Київський університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

СКОРОМОВКА ЯК ЗАСІБ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДИКЦІЇ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ СПІВУ

Вокальне мистецтва поєднує в собі два компоненти: музику та слово. Щоб донести художньо-образний зміст твору співак повинен досконало володіти не лише своїм голосом, а й дикцією. Основою співу є протягування голосних звуків, яким властиві такі характеристики: висота звучання, гучність, тривалість і тембр, який залежить від наявності високої та низької співацьких формант. Голосні звуки наповнюють мову людини емоційними фарбами, виразністю, а приголосні надають сенс тому, що людина промовляє. Вони поєднуються у склади, які в свою чергу утворюють слова, а ті поєднуються у словосполучення, що і формують речення – самостійну форму висвітлення людської думки. Саме тому чіткість вимови приголосних дуже важлива, як під час мовлення, так і в процесі співу.

Однією з проблем сучасного вокального мистецтва, в першу чергу оперного співу, є надмірна вокалізація. Прагнення співаків «влучити» у резонатори або ж у «точку резонування», проспівати музичну фразу зв'язно на *legato*, у багатьох випадках через недосконале володіння вокальною технікою, призводить до нівелювання голосних звуків. У вокально-педагогічній практиці наявні різні погляди на особливості формування голосних: з одного боку необхідно наближувати їх до єдиного звучання, «прикривати» звук, щоб вони були округлені, а з іншого боку кожна голосна повинна зберігати своє забарвлення. Різний підхід існує і до визначення ролі приголосних звуків у процесі голосоутворення та голосоведення. На нашу думку якісний спів не можливий без чіткої дикції, близької вимови приголосних «на губах». Варто відмітити, що утримання природної правильної дикції часто стає складним завданням для співаків, особливо у високій теситурі. Недосконала дикція – це вагомий недолік вокаліста. Якщо він нехтує чіткою дикцією, то в результаті отримує невдоволеного або спантеличеного слухача, який не розуміє, що співають зі сцени, і не може в повній мірі отримати естетичне задоволення. Вокально-виконавські навички залежать не лише від природних здібностей студента, його прагнень, а й від вокальної методики та вокальної школи викладача.

У творенні приголосних звуків головну роль відіграє артикуляційний апарат, до якого належать органи ротоглоткового каналу: губи, зуби, язик, тверде та м'яке піднебіння, м'язи, що рухають нижню щелепу. Основним органом є язик. Саме завдяки його рухливості людина може вимовляти різноманітні приголосні звуки [1, с. 466–467]. Вони утворюються по-різному, в залежності від роботи органів мовлення та участі голосу. При класифікації приголосних враховують звучність, місце та спосіб творення звука, твердість і м'якість, та звукове вираження (свистячі й шиплячі). Приголосні поділяють на:

- 1) сонорні р, л, м, н, в, й (голос переважає над шумом);
- 2) шумні, які поділяються на дзвінкі (шум переважає над голосом) і глухі (складаються тільки з шуму). Глухі і дзвінкі звуки утворюють співвідносні пари: б-п, д-т, з-с, ж-ш, дз-ч, дж-щ, г-к, г-х, та глухий ф [4, с. 22].

В процесі вивчення вокального репертуару потрібно окремо працювати над чистотою вимови літературного тексту твору. Важливою є самостійна робота студента. Щоб розвинути дикцію необхідно систематично виконувати артикуляційну гімнастику, доповнюючи щоденні тренування фонетичними вправами: чистомовками та скоромовками. Серед науковців філологів немає спільної думки: одні розрізняють, а інші навпаки ототожнюють скоромовки та чистомовки. Останні використовуються переважно логопедами у роботі з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку. «Чистомовка – це

спеціально змодельований римований текст для тренування артикуляційних органів, розвитку фонематичного слуху і вироблення правильної звуковимови... призначений для формування навички повільної, але чистої та точної вимови тексту» [2, с. 74-75]. Наведемо приклади чистомовок:

1. Жи-жи-жи – ти мені допоможи.
2. Ім-ім-ім – збудуємо дім.
3. Щу-щу-щу, шу-щу-щу! Всі ховались від дощу.

В процесі підготовки фахівців, майбутня професія яких пов'язана зі сценічною діяльністю або публічними виступами досить часто використовуються скоромовки. Вони відрізняються від чистомовок будовою та мають ускладнену артикуляцію, і направлені на формування навичок правильної звуковимови [3, с. 123]. Наведемо декілька скоромовок, які сприятимуть покращенню дикції у майбутніх викладачів мистецької школи в процесі вокального навчання:

1. Був собі цебер, та переполуцебрився на полуцебрентя (Б, ц).
2. Вередували вереднички, що не зварили вареничків. Не вередуйте, вередниченьки, ось поваряться варениченьки (В, ч, р).
3. Галасливі гави й галки в гусенят взяли скакалки. Гусенята їм гелгочуть, що й вони скакати хочуть (Г, к).
4. Дзижчить над житом жвавий жук, бо жовтий він вдягнув кожух (Ж).
5. Сім братів-королів в королівстві кольорів. Кожен кольором керує в кольорівстві королює (К, р).
6. Семен сіно віз – не довів, лишив сани – узяв віз (С, з).

Серед переваг скоромовок виділимо наступні:

- використовуються самостійно або в комплексі вправ;
- різноманітність скоромовок дозволяє використовувати їх з учнями та студентами різного віку;
- лаконічні, ритмічні та римовані, тому швидко вчаться напам'ять, що сприяє зосередженню над виконанням артикуляційних завдань;
- виконуючи одну скоромовку учень концентрується на одному або декількох приголосних звуках для відпрацювання;
- скоромовки активізують роботу м'язів та допомагають звільнити артикуляційний апарат від зайвого напруження.

Таким чином, одним з методів вдосконалення дикції в процесі навчання співу є скоромовки. Для досягнення ефективного бажаного результату потрібно слідкувати за диханням (співоче нижньореберне-діафрагмальне), пам'ятати, що спочатку слід тренувати вимову у повільному темпі, лише згодом поступово пришвидшувати, зберігати чіткість приголосних, вирівнювати тривалість звуків та складів, яскраво передавати ритм та акцентування. Важливо дотримуватися правильної точної вимови приголосних на опорі дихання не лише під

час тренування дикції на скоромовках, а й в процесі співу та в повсякденному житті задля тривалого результату. Скоромовки як засіб вдосконалення дикції стануть в нагоді майбутнім викладачам мистецької школи для покращення роботи власного артикуляційного апарату, та в процесі навчання учнів у подальшій професійній діяльності. До того ж із скоромовки можна легко створити коротку та цікаву поспівку, і використовувати її як розспівку. Це сприятиме творчому розвитку як викладача, так і учня.

Література:

1. Дмитрієв Л. Б. Основи вокальної методики. М.: Музика, 1968. 675 с.
2. Линчак І. М. Логопедичні чистомовки як засіб формування та корекції фонетичних навичок на занятті УМІ. *Мовна освіта в сучасних ЗВО: тенденції, виклики, перспективи* : зб. тез Всеукр. науково-практ. конф. з міжнар. участю, м. Біла Церква, 6–7 берез. 2020 р. С. 74–77. URL: <https://science.btsau.edu.ua> (дата звернення: 20.05.2021).
3. Линчак І. М. Українські скоромовки як засіб удосконалення фонетичних навичок студентів-інокомунікантів. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2020. Т. 2, № 31. С. 120–127. URL: <http://www.aphn-journal.in.ua> (дата звернення: 22.04.2021).
4. Наконечна Л. Б. Сучасна українська мова: Фонетика. Орфоепія. Морфонологія. Графіка. Орфографія : посібник. 2-ге вид. Івано-Франківськ : НАІР, 2014. 108 с.

Субота Л. А., доктор педагогічних наук,
професор кафедри української мови
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

м. Харків, Україна

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Перебудова системи освіти зумовлює посилення ролі такого соціально-психологічного чинника як мотив навчання. Результативність навчання значною мірою залежить від мотиваційної готовності іно-